

AG ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: Eesti keel ja kirjandus	Õppeaine: Eesti keel
Kooliaste: I kooliaste	Klass: 2. klass	Tundide arv: 280
Õppeaine kirjeldus(sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		
Eesti keele oskus on nii aineõpetuse eesmärk kui ka õppekavas sätestatu omandamise alus. Eesti keele oskus kõnes ja kirjas pole üksnes inimese identiteedi, tema mõtlemis- ja tundevõime kujunemise alus, vaid ka jätkusuutliku ja enastjuhtiva õppimise eeldus kogu edasiseks eluks. Kui õpilane mõistab eesti keele tähtsust sotsiaalse suhtluse vahendina ja rahvusliku kultuuri kandjana, kujuneb ta täisväärtuslikuks ühiskonnaliikmeks, kes suudab ennast erinevates suhtlusolukordades selgelt ja ladusalt väljendada, mõistab erinevaid tekste, on võimeline argumenteerima ja mõtestatud teksti looma. Põhikoolis pannakse alus õpilaste sotsiaalsele kirjaoskusele, st oskusele kasutada keelt teadlikult ja kriitiliselt isiklikus ja avalikus elus, õppe- ja tööolukorras. Õpilastes kujundatakse teadmisi ja oskusi, mis hõlmavad keelt, selle variante, eri tüüpi ja liiki tekste ning mis lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ja loomisega. Keeleõpetuse kõrgeim siht on aidata õpilasel kujuneda iseseisvaks teksti vastuvõtjaks ja loojaks, kes on omandanud tänapäeva eesti kirjakeele. 1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärgid. I kooliastmes loeb õpilane vähemalt kümme eesti või maailma lastekirjandusest. I kooliastmes keskendutakse õpilaste teadmiste ja oskuste kujundamisel nii suulisele kui ka kirjalikule keelele. Kuulamine, kuuldust arusaamine ja kõnelemine on tihedalt seotud lugemis- ja kirjutamisoskuse arendamisega. Esmase kirjutamisoskuse kujundamisest sõltub edasise kirjaliku eneseväljendusoskuse tõhusus. Suuline keelekasutus hõlmab siin eneseväljendust tavaolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edastamist. Lugemise õpetamisel arendatakse lugemistehnilist vilumust ja kujundatakse oskust loetud tekstiga jõukohaste juhiste järgi eesmärgistatult töötada. Kirjutamise õpetamisel viimistletakse kirjutamistehnikat, kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ning arendatakse suutlikkust väljendada end loovalt ja eesmärgipäraselt. Loetav käekiri on alus kirjalikule eneseväljendusele viisil, kus ka teised kirjutamistehnikad aru saaksid. Esimeses kooliastmes on oluline saavutada sihipärane kirjutamisoskus, samuti oskus oma mõtteid kirjalikult väljendada. Ilukirjanduse terviktekste valib õpilane õpetaja soovitusel lugemiseks nii eesti kui ka välisautoritelt, arendades oskust loetud teost tutvustada, selle põhjal jutustada ja küsimuste toel arutleda. Tähtis on kujundada lugemisharjumusi, soodustada positiivset lugemiskogemust ja pakkuda lugemisrõõmu.		
Õpitulemused:	Metoodilised soovitused, sh LKK põhimõtete rakendamine	
<u>Suuline keelekasutus</u> 1) eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi;	<u>Aktiivne osalemine õppeprotsessis</u> sõltub õpetaja valitud meetoditest ja õpitulemuse omandamine on oluline kogu I kooliastme vältel. Materjal ja tegevused peavad varieeruma,	

2) kuulab õpetaja ja kaaslaste eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil; 3) koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil; 4) kasutab kõnes terviklauseid; 5) teab ja leiab vastandtäheendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu; 6) väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust; annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu; 7) koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu; 8) vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel; 9) esitab luuletust peast. annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu; 10) koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu; 11) vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel; 12) esitab luuletust peast. <u>Kirjutamine</u> 13) kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujuksid ja seoseid; 14) kirjutab tahvlilt või õpikust ära; 15) täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele,	oluline on diferentseerimine, aktiivõppemeetodite kasutamine, samas tööharjumuse ja klassireeglite omandamine, heade käitumistavade järgmine õppimisel ja koostööl. Aktiivõppemeetodid e-õppes, https://sisu.ut.ee/aktiivope/avaleht <u>Kuulamisoskust</u> saab arendada järgmiste tegevuste kaudu: õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine; õpetaja ja kaaslaste ettelugemise kuulamine; kuuldu ja nähtu kommenteerimine. Ülesandeid saab anda enne kuulamist, kuulamise ajal ja pärast kuulamist. Kasutada võib erinevad aktiivõppe meetodeid. Kuulamis- ja vestlusoskust tuleb arendada igapäevastes vestlustes nii tundides kui ka vabaõppes. Õpilasi tuleb julgustada oma arvamust ja mõtteid väljendama nii tunnis kui ka õppekäikudel (muuseumis, teatris, näitustel jne). Ülesanneteks sobivad filmide, etenduste, saadete jm salvestised; helifailid harjutustega; helindid veebis, nt lindude jm loodushääle tutvustuseks; video heli kuulamine ilma pilti nägemata, et mõistatada teose sisu; lastekirjanduse salvestused nii ERRi portaalis, audioraamatutena kui ka mujal; mobiili või diktofoniga salvestatud laste endi kõne ja esitused; ka äpid, nt Raadioteater, Vocaroo. Tähelepanelik kuulamine (tekstid ja ülesanded): www.kool.ee/algopetus/1-1.TAHELEPANELIK.rtf <u>Kõnelemise ja hääldamise</u> õpetamisel on väga oluline pöörata tähelepanu selgele ja õigele hääldusele kõnelemisel ja teksti esitamisel, mis on lugema ja kirjutama õppimise üheks eelduseks; hääle kohandamisele vastavalt olukorrale (vastamine kohalt, klassi ees, paaris- ja rühmatöös), iste- ja seisuasendile, rühile, kuna õige hingamine tagab piisava õhuvaru selgeks ja ilmekaks esituseks, harjutusruumi õhule – intensiivse kõnelemise puhul täitub ruum ruttu väljahingatava õhuga ja vajab tuulutamist. Mänge häälikanalüüsiks, https://merikerand.files.wordpress.com/2019/09/mxnge-hxxlikanalyyysiks.pdf Käemängud:
---	---

kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga; 16) koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate; 17) kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil; 18) eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit; 19) kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse; 20) märgib kirjas õigesti täishäälikuid; 21) teab peast võõrtähtedega tähestikku; 22) alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga; 23) kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes; 24) kirjutab õigesti sõnade lõppu -d (mida teed?), -te (mida teete?), -sse (kellesse? millesse?), -ga (kellega? millega?), -ta (kelleta? milleta?); 25) kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatud näidise järgi (20–25 sõna lihtlausetena).	http://eestikeel-mari.blogspot.com/p/kaemangud_26.htm Pildiseeriad erinevatel teemadel: http://www.hev.edu.ee/?id=132 Liisusalmid: http://lastega.ee/index.php/et/luuletused/liisu https://katrinnaidend.wordpress.com/kone-arendamine/liisusalmid/ <u>Rääkimisoskuse</u> arendamiseks tuleb klassis luua pingevaba õhkkond, et iga laps julgeks sõna võtta. Kõigil lastel peab olema võimalus tunnis aktiivselt osaleda, et nad harjuksid klassiga suhtlema ja teaksid, kuidas luua silmsidet, kuidas kasutada õigesti oma häält (artikulasioon, intonatsioon, tugevus, pausid), miimikat ja kehakeelt, kuidas väljendada oma suhtumist, anda hinnanguid ja rääkida kogemustest. Nii kasvab esinemisjulgus, mis aitab ära hoida passiivsuse tekkimist, kui lapsed ei taha sõna võtta, on arglikud või pole huvitatud. Rääkimist harjutada paaris või väikeses rühmas, seejärel võib paluda õpilasel esineda üksi kogu klassile (nt seletada mängu või tööjuhendit; jutustada kuuldust, nähtust, läbielatust või loetust; jutustada edasi kaaslaselt kuuldud lugu; arutleda kuuldu põhjal; kirjeldada eset, tegelast vms; mõelda välja telefonikõne; koostada kahekõne; intervjuuerida kedagi). <u>Arutelu ja arvamuste</u> avaldamine eeldab klassis kõnelemise reeglite loomist, nt räägib üks inimene korraga, peetakse kinni eelnevalt kokkulepitud kõnejärjekorrast, kõnejärjekorra tähistajana võib kasutada mingit eset või mänguasja. <u>Igapäevase suhtlemise</u>, nii suulise kui ka kirjaliku, harjutamine, heade tavade selgitamine, probleemide lahendamine igapäevaselt, õpilast ise rääkima julgustamine – need kõik aitavad kaasa suhtlemisoskuse arenemisele nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega. Tundides tuleb võtta aega jutustamiseks, ettekanneteks, pildiseeria järgi jutustamiseks või loo kirjutamiseks.
--	---

	<u>Lugemisoskuse</u> arendamisel on oluline alal hoida rõõmsameelset, toetavat suhet ja uskuda lapse edusse. Tähtis on süsteemne töö igal kõneühiku tasandil (häälik, täht, sõna, lause, terviktekst), st iga päev tehakse tundides mitmesuguseid harjutusi, et kinnistada juba kujunevaid oskusi. Lugemisvead tekivad eri põhjustel, kuid tihti piisab õigeks lugemiseks, kui lapsel paluda veaga kohta uuesti lugeda. Kui laps eksib mingis sõnas korduvalt, võib selle üles märkida ja kasutada seda sõna pärast lugemist või hoopis järgmises tunnis, nt koostada selle sõnaga lauseid, lasta sõna seletada, harjutada lugemist. Teksti raskusaste peab vastama õpilase tasemele. Nõrgemate lugejate jaoks tuleks teksti lihtsustada. Muukeelsete ja erivajadustega laste puhul tuleb arvestada ka laste sõnavaraga, et leida jõukohased tekstid. Vastavalt klassi tasemele eri võtted lugemistehnika arendamiseks: • õpitava teksti raskemate sõnade harjutamine, nende väljakirjutamine, lugemise harjutamine; • sõnade kirja-piltide võrdlemine – sama tüvega, samade algustähtedega, sama lõpuga sõnad vms, • sõnade mõistatamine analoogiliselt “Poomise” mängule – A _ _ _ _ S. Alata sellega, et igaüks saab otsida tekstist elemente, mida ta oskab lugeda, mis tulevad tuttavad ette, ka vähesema kogemusega lapsed peavad saama igas tunnis eduelamuse. Olulised on lugemist ettevalmistavad tegevused, nt häälestamine jutu teemale, teksti või pildi vaatlus, teksti sisu ja sündmustiku ennustamine vms. Lugemistegevusteks võiks olla sisult tundmatute sõnade selgitamine lause koosseisus, lugemistehniliselt raskete sõnade lugema õppimine, lihtsalt teksti lugemise harjutamine, sh lugemistehnika ning ilmeka lugemise arendamine. Lugemise harjutamiseks on mitmeid võimalusi: juhendatud vaikne lugemine, kui anda ette mõni küsimus või
--	---

ülesanne, et lugemisel oleks eesmärk. Kui laste lugemisoskus on ebaühtlane, siis tuleks tööd diferentseerida, st aeglasemaid aidata ning kiirematele anda lisaülesandeid, nt jutule alguse, lõpu mõtlemine vms. Kui teksti puhul on kasuks korduvlugemine, siis on võimalus lugeda lause või lõikude kaupa, ahellugemine, osalistega lugemine, samuti paaris, rühmas, klassis lugemine, lugemine ajavormi muutmisega, mina-vormis lugemine või valiklugemine – küsimustele vastamine tekstis oleva lause ette lugemisel või keeleõpetusliku teemaga, tegelastega lausete lugemine jne.

Kasutada võiks ka nn stopplugemist, st pala loetakse lõikude kaupa, tehes lõikude vahel pause, mil arutletakse sündmuste üle, ennustatakse, antakse hinnang vms. Lastele võib huvi pakkuda korrektuurlugemine, kus jälgitakse õpetaja ettelugemist ning kui õpetaja teeb tahtlikult vea või muudatuse, siis õpilased saavad teda parandada või nt üks õpilane loeb ja samal ajal kõnnib kaasõpilase juurde, annab järje üle ning istub ning edasi loeb õpilane, kes liigub järgmise juurde jne.

Lugemist õpetajale:

<https://merikerand.wordpress.com/leht-2/>

Lugemismängud, <https://lugemisyhing.ee/mangud-ja-materjalid/lugemismangud/>

<http://www.lugemisyhing.ee/index.php?page=267>

Artikkel lugemisest ja lugemaõppimise meetoditest:

<https://jmadisson.wordpress.com/2009/06/17/lugemine-ja-lugema-oppimise-meetodid/>

Riimuvad sõnad (i-harjutus memoriini põhimõttel):

<http://matchthememory.com/KairiRiimid>

Juku mängud: Juku sõnamäng (sõnade mõistatamine tähthaaval), Püüa märki (lõiming liiklusteemaga), Tähti täis (antud sõna tähtede leidmine täheruudust), Trükkimismäng (üksiksõnade ära kiri):

<http://lastekas.ee/?go=mang>

	<u>Teksti mõistmise oskus.</u> Tekstidega tutvumisel tuleb analüüsida tekstide funktsionaalset kasutamist: mis eesmärgil on tekst kirjutatud ja kuidas see mõjutab teksti ülesehitust; kes on teksti sihtrühm; mida kirjanik soovib lugejale teada anda; kas tekst on tõsi või väljamõeldis. Loetu mõistmist ja loova kujutluse arengut toetavad tegevused on loetu analüüsimine, st pala kohta käivatele küsimustele vastamine, küsimuste moodustamine; arutelu; pala peamõtte leidmine või loole hinnangu andmine (lugu on naljakas, põnev, tõsine, kurb, tõestisündinud, väljamõeldud). Samuti aitavad teksti mõista pala põhjal ülesannete, nt lünkteksti, testi või tabeli täitmine, lausele alguse/lõpu leidmine, lausete koostamine; skeemi koostamine, seoste loomine; tulpdiagrammi koostamine ja analüüsimine; palast tegelaste leidmine ja nende võrdlemine või kirjeldamine; töö vanasõnadega või tekstist sõnade, lausete leidmine seoses õigekirja teemaga. Lugemispala põhjal saab teha ka loovülesandeid, nt dramatiseering, rollimäng, pantomiim pala teemal; loole uue alguse või lõpu mõtlemine; analoogiajutu jutustamine või vastupidise loo jutustamine; pala lugemine uute tegelaste või tegelaskõnega; tegelaste iseloomuomaduste vahetamine, tegevuskohtade vahetamine; joonistamine pala põhjal; kirjutamine palast lähtuvalt, nt küsimuste sõnastamine, vastuväidete sõnastamine, kaaslaste lugudega võrdlemine jne; kaasamängimisteater. <u>Luuletuste esitamine.</u> Õpikutes on erineva meeleolu, lihtsa riimi ja rütmiga luuletusi. Kõige olulisem on neid harjutada mõtestatult (ilmekalt) lugema. Luuletuse mõtte toovad välja õiged rõhud, pausid, lauselõpu intonatsioon, hääletoon, hääletugevus. Kõiki neid komponente tuleb lastega harjutada. Mõtestatud (ilmekat) lugemist on kergem õpetada, kui lapsed kuulevad õpetajat tihti ette lugemas, sest õpilased jälgendavad alateadlikult õpetaja hääletooni ja intonatsiooni. Õpetaja peab jälgima, et ta häälega üle ei mängiks ega nõuaks
--	---

	lastelt liigset ilmekust. Nii kaob laste loomulik hääletoon. Sellest peaks kindlasti hoiduma. Väga suurt rolli mängib õpetaja esmaettekanne. Kui see on kaasahaarav ja emotsionaalne, tekib lastel kindlasti huvi ka ise luuletusi esitada. Veel mõni soovitus õpetajale: • Harjuta ise kodus luuletuste lugemist. • Mõtle, missugust hääletooni ja tempot, žeste ja miimikat kasutad. • Märki tekstis pausid, rõhud, tempo muutumine. • Hoidu liigsest ilmekusest. Luuletust lugedes on kõige olulisem edasi anda teksti mõtet. Mõtle, kuidas on seda iga luuletuse puhul kõige õigem teha. • Loe lastele luuletust ette mitmel erineval moel (erinevates rollides), et lapsed näeksid, kui palju on erinevaid võimalusi. • Kuulamise ajaks anna kindlasti lastele ülesanne. Luuletuse mõistmine on tunnetuslik ja sellepärast sobivad kuulamisülesandeks ka vastavad küsimused (Missuguse meeleolu see luuletus loob? Missuguseid hääli kuuled (lõhnu tunned, värve näed) selles luuletuses? Missugused pildid tulevad sulle seda luuletust kuulates silme ette? Missuguse pildi joonistaksid selle luuletuse kohta?). • Aruta lastega, kuidas erinevaid salmiridu lugeda. Lapsel on kõige kergem ilmekat lugemist harjutada mingi rolli kaudu, näiteks lugeda üht ja sama teksti erinevate tegelastega (nt unine karu, rõõmus siil, nuttev hiiglane, arg jänes, vihane kass). Lisada võib ka inimeste ja loomade häälistsusi. • Häälele saab anda palju varjundeid. Värsiridu võiks lugeda erinevas meeleolus, nt naerdes, nuttes, rõõmsalt, kurvalt, imestunult, vihaselt, kavalalt, õrritavalt, parastavalt, uniselt, salapäraselt, jonnivalt jne.
--	---

	• Lapsed saavad ka iseseisvalt lugemist harjutada. Julgusta lapsi luuletusi paarilisele ette lugema. • Vali päheõppimiseks lihtsama rütmi ja riimiga luuletused. Värsiread kinnistuvad paremini mällu, kui neid lugeda koos liigutustega (1.–2. kl). Nii on lapsel kergem sisse elada salmide meeleolusse ja õppida luuleteksti mõtestatult (ilmekalt) esitama. <u>Õigekirjaõpetus.</u> • Õigekirja õppimine on pigem aktiivne mõtestatud protsess kui päheõppimine. Õigekirja õppimine tähendab eelkõige sõnade rühmitamist ja nende kohta üldistuste tegemist. • Õigekirjutuse õpe tuleb seostada eesmärgistatud kirjutamise ja üldise keeleõppega. Õigekirjaga tegelemine peaks olema loomulik igapäevane kirjutamisega kaasnev tegevus. • Õpilased peavad mõistma, et õigekirjutusel on teatud kindlad unikaalsed aspektid. See on suulist ja kirjalikku keelt ühendavaks lüliks. Õigekirjal on spetsiaalne funktsioon esitada keelt graafiliselt käsi- või masinkirjutuse läbi. • Õpilased teevad juhuslikke õigekirjavigu väga harva. Enamasti teevad õpilased teatud kindlat liiki õigekirjavigu, nt kaashäälikuühendi õigekiri, sulghääliku õigekiri jne. Nii saab õpetaja õpilaste vigu analüüsides koostada oma isikliku õigekirjaõpetuse strateegia. • Tänapäevased õigekirja õpetamise eesmärgid peaksid keskenduma õigekirja õppimiseks vajalike strateegiate (nt sõnade rühmitamine sarnase kirja pildi põhjal; seaduspärasuste leidmine sõnade õigekirjas jms) õpetamisele. • Oluline osa õigekirja õpetamises on õigesti kirjutatud ja valesti kirjutatud sõnade eristamisel, et seeläbi oleks võimalik parandada nii vigu kui ka
--	--

	nende tekkimise põhjusi. See tähendab metakognitiivsete oskuste arendamist. Kui õpilane teab, milliseid sõnu ta alati õigesti kirjutab ja millistes tal on oht eksida, siis saab ta veaohtrike sõnade õigekirja erinevate allikate abil (pinginaaber, sõnaraamat, õpetaja jms) kontrollida. • Õpilased peaksid teadvustama, et eesti keele õigekiri on vägagi reeglipärane ja igaüks võib ise need reeglipärasused avastada. Õigekirja õpetamine põhikooli I astmes peaks sisaldama sõnade uurimist erinevate tegevuste käigus ja tulemuste üldistamist. Sellised tegevused võiksid olla järgmised: 1) sõnade rühmitamine vastavalt õigekirjareeglile analoogia põhjal: ühe või kahe vastava tähega, kaashääliku- või täishäälikuühendiga, s-i kõrval oleva k, p, t-ga jne; 2) “sõnade sein” – klassi seinale on riputatud nimekiri sõnadest, milles sagedamini eksitakse (sobib algajatele kirjutajatele); 3) õpilasel on sõnade õppimise märkmik või kaustik, kuhu ta kirjutab oma kriitilised sõnad; 4) õigekirja ja tähenduse seostamine: tähenduslikult sarnased sõnad kirjutatakse tavaliselt sarnaselt, vaatamata häälikulise koosseisu muutumisele. Kirja eelharjutused: https://lambrine.files.wordpress.com/2015/02/lambrine_montessori_kirja_eelharjutused1.pdf http://www.donnayoung.org/penmanship/redines.htm Joonistähtede kirjutamine: https://www.youtube.com/playlist?list=PLSO0Q8IpUOD1egVXmVSnh0itADaGAT5Aa Töö tähtedega, silpidest sõnade moodustamine, liitsõnade moodustamine (i-harjutused): http://margeklass1.weebly.com/eesti-keel1.html
--	---

	Ideid tähtede kirjutama õppimise töölehtede koostamiseks: http://www.kidslearningstation.com/preschool/alphabet-worksheets.asp http://www.kidzone.ws/kindergarten/learning-letters/books.htm Väikeste kirjatähtede kirjutamine: https://www.youtube.com/playlist?list=PLSO0Q8IpUOD0Ys8WdYT8j0aqqCcxPtIQZ Suurte kirjatähtede kirjutamine: https://www.youtube.com/playlist?list=PLSO0Q8IpUOD2ZkRD8nbdUJ1CG8quvpsKU Väikesed kirjatähed (i-harjutus): http://www.purposegames.com/game/d6e57eda27 Tähestik (esitlus, helilised ja helitud häälikud): http://www.storyjumper.com/book/index/19662378/T%C3%A4hestik#page/6 Kuldvillak (tähestikuline järjekord, täishääliku pikkus, täishäälikuühend, lauselõpumärk): https://jeopardylabs.com/play/1klassi-kuldvillak Tähestikuline järjekord. https://opetaja.edu.ee/toolehed/XXXIInadal/tahestikjE.doc Täishäälikuühend: https://www.purposegames.com/game/a60a2e91f7 Näpumängud: http://www.lasteaed.net/2009/06/08/napumangud/ https://kerlikuuse.wordpress.com/2012/02/22/kae-ja-napumangud/ https://jmadisson.wordpress.com/2012/09/04/napumangud/
Õppesisu:	
Suuline keelekasutus	

Kuulamine

Hääliku pikkuste eristamine sõnamängus, liikumise ja liigutuste abil, põhirõhk suluta kaashäälikul.

Õpetaja ja kaaslase suulise mitmeastmelise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine mängus, praktilise ülesande lahendamisel (välitund, otsimine, mõõtmine).

Õpetaja etteloeatud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel.

Kaaslase ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).

Kõnelemine

Hääl- ja intonatsiooniharjutused sõnamängulistest harjutustest, kiirkõne, kajamäng. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus: muinasjuttude esitamine, igapäevaolukordade lavastamine. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses: rongi, loomade hääle jm imiteerimine.

Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud.

Nii enese kui ka teiste soorituste tunnustav kommenteerimine.

Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine.

Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil.

Sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks.

Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule.

Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.

Eri meeleoluga luuletuste (aastaajad, laste elu) mõtestatud peast esitamine.

Lugemine

Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva intonatsiooni kasutamine. Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.

Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.

Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes.

Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine.

Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades.

Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.

Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine.

Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine.

Luuletuste ilmekas (mõtestatud) esitamine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga. Tekstilõikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna.

Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend.

Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine. Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga. Kirjutamine

Kirjatehnika

Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine.

Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel.

Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine.

Kirjalik tekstiloome

Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga.

Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel.

Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine.

Õigekeelsus

Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri;

k, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses, h sõna alguses.

Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.

Põhimõisted:

kuulamisülesanne, kuulamine ja kuulmine, monoloog, dialoog, vestlus, (põhjendatud) arvamus, jutustamine, kommenteerimine; kõne- ja kirjakeel, sobiv suhtluskeel, põhjendatud arvamus, vestluskaaslane ehk vestluspartner; häälik, täht, hää, kuulamine,

kuulmine, hääliku pikkus; Lugemine, lugemispala, lugemistehnika, lugemisoskus, jutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus, liisusalm, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend; joonistäht, väike ja suur kirjataht, tähekuju; ilukirjandus, sh loomalugu, detektiivilugu, muinasjutt, luuletus jne; teatmeteos, uudis, artikkel, reklaamtekst; kiri, ka e-kiri; kutse, õnnitus; tekst, küsimus, väide, märkmed; lause, jutustus, kirjeldus; sõnavara, sõnaraamatuvorm, sõnaraamat, tähestikuline järjekord

Lõiming, koostöö

Lugemistehnilise vilumuse ning teadliku lugemisvilumuse tekkimiseks on olulised kõik teised ainetunnid, kus tuleb õpilasel tööjuhendeid lugeda, loetut mõista jne. Lugemistekstidena saab kasutada erinevaid tekste, mis kajastavad läbivaid teemasid.

Kätt aitavad kirjutamiseks ette valmistada mitmesugused tegevused erinevate õppeainete tundides, mis arendavad üldist koordinatsiooni ja peenmotoorikat, käe, silma ja kõne koostööd, kirja rütmi ja liikumise suunda ning liigutismälu. Sellised tegevused on näiteks kunstiõpetuse tunnis: kirja eelharjutused õlipastellide ja värviliste pliiatsitega suurtel paberitel, mustrite joonistamine, šabloonide järgi joonistamine, vaba joonistamine; või tööõpetuse tunnis: voolimine, rebimine, lõikamine, meisterdamine jms; või liikumistunnis tähe kujude läbi kõndimine, tähtede kujutamine kehaga, žongleerimine šifoonrätikute ja tangainetega täidetud kotikestega, ronimine, palli mängimine jms; või muusikatunnis: muusika rütmis liikumine, tantsimine, näpu- ja laulumängud, sõrmelaulud, laulud koos liigutustega, kirja eelharjutused muusika ja rütmifraaside saatel jne.

Praktilised tööd, õpiprojektid:

Raamatuprojekt „Lugemisisu“ koostöös raamatukoguga.

Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:

Õpilane:

- 1) osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
- 2) kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid;
- 3) kasutab suhtlemisel eakohast ja sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga;
- 4) eristab helisid, hääli ja häälikuid;

- 5) omandab lugemistehnilise vilumuse ja teadliku lugemisoskuse;
- 6) sooritab kirja eelharjutusi, arvestab etteantud juhendi ja juhendamiseiga;
- 7) tunneb joonis- ja kirjatähti, kasutab õigeid tähekujusid, kirjutab loetava käekirjaga;
- 8) loeb ja eristab eri liiki tekste, analüüsib teksti ülesehitust, keelekasutust ja sisu, avaldab selle kohta arvamust;
- 9) sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel;
- 10) jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi abi;
- 11) kirjutab mõtestatud lauseid, jutustavaid ja kirjeldavaid tekste;
- 12) kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt;
- 13) vormistab lihtsama kirjaliku töö arvutis, järgib õpitud keelereegleid;
- 14) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest, kasutab raamatukogude infosüsteemi;
- 15) kujundab lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, jagab lugemiskogemusi;
- 16) rikastab lugemise kaudu oma sõnavara, kasutab sõnaraamatuid ja leiab sõnaartiklist vajalikku teavet.